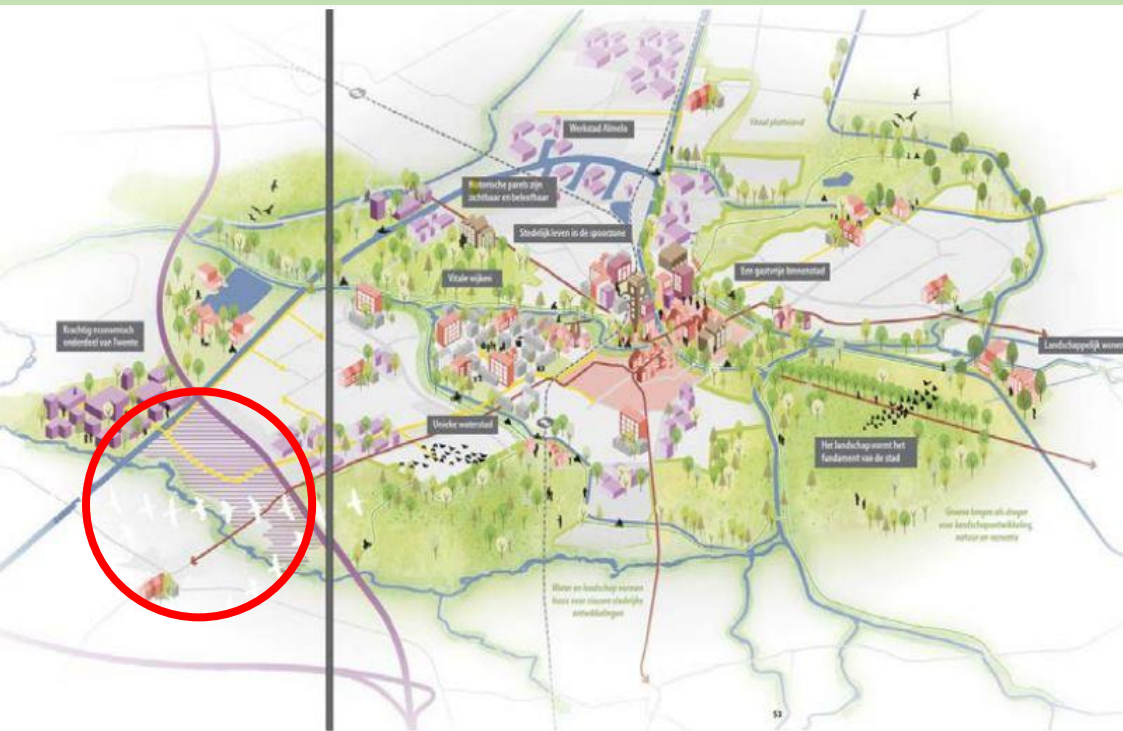

Verhalen over het buitengebied ten zuid westen van Almelo

opgetekend en gebundeld door Yvonne Denissen

maart 2024

Voorwoord

In deze bundel vindt u acht korte verhalen van personen die iets hebben met het unieke buitengebied ten zuid westen van Almelo. Het gebied waar een nieuw bedrijventerrein, XL Businesspark 2, is voorzien. Ze zijn bezorgd dat het unieke maten- en flierenlandschap voorgoed zal verdwijnen. Een prachtig wandelgebied met de lieflijk meanderende Doorbraak die inmiddels een begrip is geworden in Almelo en omgeving. Net zoals het ommetje Mokkelengoor met zijn eigenaardige biotoop. Ze vrezen dat de symbiose tussen stad en platteland doorbroken zal worden door eentonige blokkendozen. De prachtige natuur die je nu tijdens een fietstocht kunt beleven zal er straks niet meer zijn. De groene delta moet plaats maken voor beton. De nachten zijn niet meer donker door de verlichting van de gebouwen. De Doorbraak waarvoor vruchtbare landbouwgrond moest wijken, is nu ineens niet meer belangrijk. En ten slotte zijn ze bezorgd over de flora en fauna die verjaagd zal worden.

De verhalen zijn van Maria Stroek, Vincent Snijders, Albert Fien, Annelies van Dorth, Marianne Verhoeven, Willem Dijkema, Louis Bokdam en Henk van der Aa. Ze geven een persoonlijk beeld van het gebied en van de grote bezorgdheid die er heerst. Ik deel hun bezorgdheid en hoop van harte dat ook u hun zorgen deelt en ernaar handelt.

Yvonne Denissen

1 Maten en flieren

Wat een weidse en ongerepte groene wereld ontvouwt zich voor mij als ik de Hoeselderdijk beklim en de brug over het Twentekanaal passeer. Het drukke verkeer van de A35 en de enorme betonnen gebouwen van het XL Businesspark laat ik graag achter mij. In de beeldvorming van Almelo wordt wel gesproken van Almelo-aan-zee, vanwege het vele water in en om de stad. Dit buitengebied lijkt op een groene zee, weids en ongerept. Voor mij liggen niet de blokkendozen en verkeersaders die het landschap elders domineren, maar uitgestrekte groene weiden met hier en daar nog een historische hoeve.

Een maten en flierenlandschap wordt dit genoemd. Een kleinschalig landschap dat zich langs de beken in de natuurlijke laagten heeft ontwikkeld. Maten zijn de vochtige graslanden waar het vee vroeger werd geweid. Flieren zijn de wat hoger gelegen hooilanden waar het gemaaide gras kon drogen in de zon. Langs de beek werd dikwijls hakhout aangeplant dat kon dienen als afscheiding van het perceel en om het vee binnen de weide te houden. De bloemrijke weides bezaten bijzondere natuurlijke kwaliteiten. Die kwamen onder druk te staan door de roep om drogere gronden voor de landbouw, maar de ambities voor dit gebied zijn gelukkig gewijzigd.

Boven mij kondigt een kievit aan dat de vogels na een winter rondzwerven weer terug zijn op het Twentse land. De lente komt eraan! Hopelijk zijn er straks genoeg insecten voor de kuikens, anders gaan ze dood van de honger. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen blijft een bron van zorg. Ik maak wat foto's van het landschap dat mooi oplicht in de voorjaarszon en fiets verder langs het kanaal. Ik kruis de Doorbraak die een groot deel van de Bornerbroekse waterleiding omvormt tot een meanderende beek die deels door bestaande beddingen loopt. Deze beek is weliswaar door mensenhanden gemaakt, maar is bijna niet te onderscheiden van echte natuur. Ik herken de open ruimte van de watergang, de coulissen van hakhoutstruweel, de open kamers van de hooi- en weilanden en hier en daar een broekbos op de nattere plekken.

Het ziet er ongeveer uit zoals het vroeger was. En zoals dat tegenwoordig hard nodig is. Het water wordt nu langer vastgehouden en er kan meer water afgevoerd worden. Alles met de bedoeling om vooral in Almelo droge voeten te houden. Daarnaast brengt het water voedingsstoffen in het gebied. De Doorbraak vormt tevens een belangrijke ecologische verbindingszone voor planten en dieren. Het is niet voor niets dat de provincie Overijssel, Landschap Overijssel en de gemeenten Almelo en Wierden de grote ecologische waarde van dit buitengebied erkennen.

Langs de beek loopt een fietsroute en een mooie, soms spannende wandelroute waar laarzen geen overbodige luxe zijn. Een fietstocht of wandeling langs de Doorbraak is tegenwoordig een begrip in deze omgeving. In deze tijd van CO₂- en stikstofproblematiek mogen we blij zijn met deze prachtige groene long. Er is alle reden om dit unieke maten- en flierenlandschap te behouden voor toekomstige generaties.

Foto Y. Denissen

2 Beleef de Doorbraak

Vandaag ga ik het gebied ten noorden van de Doorbraak ontdekken. Ik ontmoet Maria Stroek in het Krikkenhaar (Tusveld) dat 95 jaar geleden is gebouwd als eerste natuurvriendenhuis in Nederland. Alles hier ademt de sfeer van respect voor de natuur. Van hieruit organiseerde Maria een driedaagse wandeltocht Beleef de Doorbraak. Ze is een echt mensenmens en houdt ervan om schoonheid en gezelligheid met anderen te delen. Samen met een medewerker van Waterschap Vechtstromen liet ze de wandelaars mooie en waardevolle dingen zien in het gebied. De deelnemers kregen ook alles te horen over het ontstaan en de noodzaak van de Doorbraak. Daar waar de A35 de Doorbraak kruist symboliseren roestkleurige figuren links en rechts van de snelweg een deel van de flora en fauna in het gebied. Ze zijn speciaal gemaakt om mensen nieuwsgierig te maken naar dit gebied. Startpunt van onze wandeltocht is het schoolmeestershuis in Ypelo. Naast het oude schooltje staat een overzichtskaart met alle wegen, fiets- en wandelpaden van wandelnetwerk Twente en fiets- en wandelroutes van het IVN en Landschap Overijssel. Het valt me op dat we in drie talen welkom worden geheten en informatie krijgen. Nooit geweten dat dit gebied ook wordt bezocht door Duitse en Engelse toeristen. Hoe bijzonder is het dat mensen van heinde en verre komen genieten van onze natuur! Het maakt me trots. Tegelijkertijd verbaast het me dat dit gebied in het Programma Stedelijke Ontwikkeling van Almelo niet groen gekleurd is, maar paars gestreept (paars = bedrijventerrein). Alsof deze waardevolle groene long helemaal niet bestaat!

Het is vandaag bewolkt en regenachtig, maar voor de beleving van het gebied maakt dat niet uit. Het is juist heerlijk rustig. We lopen eerst een stuk over het fietspad met links het eentonige groen van productiegras en rechts het zeer gevarieerde palet van de natuur langs het water. De vele groene tinten zijn een lust voor het oog. Schilders kunnen hier hun hart ophalen. Een groepje stoere mannetjes ganzen is druk bezig om vrouwtjes het hof te maken. Het is belangrijk om nu een partner te vinden. Verderop wemelt het van de waterhoentjes met hun zwart-witte kopjes. Een

plotseling hagelbui bedekt de velden met een mooie zilvergrijze sluier. Dit gebied is tien jaar geleden grotendeels door mensenhanden vormgegeven met jonge aanplant en ingezaaide bloemenvelden. Inmiddels herbergt het spectaculair veel planten en dieren en wordt er alweer gekapt om het gebied open te houden. Plotseling valt ons oog op iets langs de slootkant: twee voeten met schaatsen steken uit het gras. Hoe zijn ze hier verzeild geraakt? Op de kop in de sloot gedoken? Een noodlottig ongeval? Nee, gewoon droge humor van een Twentse boerin in een prachtige omgeving. We lopen rondom de schitterende waterbuffer van natuurgebied Dakhorst. Een walhalla voor vogelspotters. Na enige tijd doemt in de verte zorgboerderij De Piet op. We hebben ondertussen trek gekregen en nemen plaats op Terras Óóns winkeltje. Vandaag geen zelfbediening, maar koffie met zelfgebakken appeltaart. Nagenieten van een prachtige wandeling door een uniek stuk natuur.

Foto Maria Stroek

3 Mokkelengoor en meer

Vanaf het Twentekanaal is het hemelsbreed zo'n twee kilometer naar natuurgebied het Mokkelengoor, een uitloper van de Sallandse heuvelrug met een zeldzame vegetatie. Ik ga op pad met Vincent Sniijders, een echte natuurliefhebber met veel aandacht voor vogels. Dat begint al in zijn groene achtertuin in het Windmolenbroek waar tientallen soorten vogels foerageren en een slaapplek vinden in de dichte struiken en bomen. We lopen langs het kanaal en Vincent wijst me op een hoogspanningsmast die jonge buizerds gebruiken als rustpunt tijdens hun jacht in het weidegebied. Het eerste stuk naar het Mokkelengoor oogt niet erg interessant, maar schijn bedriegt. Een deel van het weidegebied is omgeploegd, een ander deel is geel. Roeken en zwarte kraaien zoeken hier nietsvermoedend naar insecten en krijgen zo het gif binnen waarmee het gras is doodgespoten. Dit gebied vormt een belangrijke voedselbron voor weidevogels die behoefte hebben aan een verscheidenheid aan planten en insecten. Er zou daarom juist geïnvesteerd moeten worden in biodiversiteit! Voor de aanleg van de zwaairom tegenover XL Businesspark is een groot aantal bomen gekapt. Ze zorgden niet alleen voor gezonde lucht, maar het is ook de vraag of de koekoek die hier nestelde terug zal komen in april. De bruine kiekendieven en slechtvalken zijn al lang niet meer gezien. Een stel hazen racet elkaar achterna door het veld. Hier kun je patrijzen vinden en verder zijn hier buizerds actief en uilen, zwaluwen en spreeuwen. In klasjes leren de oudere vogels hun jongen miljarden muggen en vliegen vangen. Zonder hen zouden insecten voor ons een plaag worden. We bereiken de Doorbraak waarachter het 44 hectare grote natuurgebied met een moerasreservaat zich uitstrekt. Helaas niet opengesteld, maar een ommetje Mokkelengoor is wel mogelijk en is ongeveer 7 km lang. De kronkels van de Doorbraak vormen stille gebiedjes aan het water waar groepjes lepelaars, blauwe reigers, zilverreigers en knobbelzwanen ongestoord hun ding kunnen doen. IJsvogels maken graag hun nest in de steile oevers. Langs het pad staan elzen. Ze lijken dood en dor, maar zijn een walhalla voor vinken en putters die de zaden uit de elzenproppen peuteren. Terwijl de lentezon diamantjes op het water tovert klinkt om ons

heen de roep van scholeksters, Kievitten en wulpen. Het geluid dat zo typisch is voor de weidsheid van dit landschap. De aanblik wordt verstoord door de aaneengesloten grijze wand van het bedrijventerrein. Jammer. We lopen verder langs het water waar grauwe ganzen, smienten en kuifeenden te zien zijn. Binnenkort kunnen vogels zich weer tegoed doen aan de vele libelles en waterjuffers. Het blijft een voedselketen, eten en gegeten worden. De unieke biotoop, onder andere vanwege de mest van de paarden die hier lopen, zorgt ervoor dat hier heel bijzondere insecten zitten. De meidoorns en sleedoorns vormen een ideale verstoppespeelplaats voor kleine vogels. Ze zijn nu al nauwelijks te zien, maar de groene specht verradt zich door zijn prachtige verenkleed. Op de terugweg vatten de dakpannen op een boerderij de sfeer van dit weidse gebied treffend samen: Hoeve Ruimzicht.

Haas en grauwe ganzen gebroederlijk naast elkaar Foto Vincent Snijders

4 Symbiose tussen stad en platteland

Na de gemeentelijke herindeling twintig jaar geleden kon Almelo flink uitbreiden op voormalig grondgebied van onder andere Borne. De gemeente maakte een plan voor de ontwikkeling van de stad. Hierin werd aangegeven dat het gebied tegenover XL Businesspark aan de overzijde van het Twentekanaal geschikt was voor nog meer bedrijventerrein inclusief een ontsluitingsweg. De titel van het plan was *Symbiose tussen stad en land*. Ik vraag stedenbouwkundige Albert Fien, die tientallen jaren heeft gewerkt voor de gemeenten Arnhem, Nijmegen, Almelo en Apeldoorn, wat die symbiose inhoudt. De term ken ik wel. Het betekent: *op een zodanige manier naast elkaar bestaan dat je er wederzijds voordeel van hebt*. Maar hoe moet ik dat zien in het landschap?

Albert vertelt dat stad en platteland in het Almelose plan onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Die verbinding zie je terug in het landschap. Het lange lint van het Twentekanaal met zijn mooie bomenlanen vormt een natuurlijke scheiding tussen de bebouwing van de stad en het groene buitengebied en verbindt het zuidwesten van de stad met zijn omgeving. Tegenstellingen, zoals de drukte van de stad en de rust van het platteland, worden letterlijk overbrugd door karakteristieke boogbruggen die de oevers verbinden. Slingerende wegen en bomenrijen vormen zichtlijnen in het landschap. Maar als je dat weidse gebied vult met enorme bedrijfspanden die het zicht belemmeren en fiets- en wandelroutes doorsnijden, dan is er toch geen verbinding meer?

“Precies”, beaamt Albert, “Dat is dus het probleem. Er is geen sprake van symbiose als je het aan de stad grenzende buitengebied vol bouwt met blokkendozen en ontsluitingswegen. Politieke belangentegenstellingen staan natuur en landschap wel vaker in de weg, volgens Albert. Destijds was er een discussie over de loop van de Doorbraak. Met het oog op de waterhuishouding zou de beste route voor de waterloop door het Nijrees zijn geweest. Maar dan was de Doorbraak deels stedelijk water geweest en deels water in omliggend gebied en dat is onverenigbaar met beheer door gemeente én waterschap. Dus loopt de Doorbraak waar die nu loopt: langs

de achterkant van het bedrijventerrein.

We wandelen omhoog naar de Hoeselderbrug. De Hoeselderdijk lijkt een bedrijfspand in te gaan, maar eindigt abrupt bij de gevel. Bizar. In het verbrede Twentekanaal wordt druk gebaggerd om diep liggende schepen voldoende doorvaart te verlenen. Stapels dikke rietwortels liggen afgedankt langs de kant. Nieuwe stalen damwanden moeten het zand nu tegenhouden. Een eend met zes pulletjes trekt V-tjes in het zilvergrijze water. Dan drukt een enorme hekgolf van een voorbij varend schip hen ruw tegen de damwand. Er zijn geen openingen waardoor ze kunnen ontsnappen en ze gaan allemaal koppie onder. Aandachtspunt voor Rijkswaterstaat!

Als we verder lopen langs het kanaal wijst Albert me op de zee van ruimte voorbij de N35. "Een ideaal gebied voor nog meer blokkendozen" zegt hij gekscherend. Verderop ligt Bedrijvenpark Twente. Als Almelo zo door blijft gaan met verdozen, dan wordt het hele westelijke halfroond van Almelo straks van het platteland gescheiden door een kolossale wal van bedrijfspanden. Hoezo symbiose?

Foto Albert Fien

5 Op stap met Landschap Overijssel

Het is een prachtige voorjaarsdag als we met elf personen deelnemen aan de fietsexcursie van Landschap Overijssel. De twee landschapsgidsen, Annelies van Dorth en Marianne Verhoeven, zijn enthousiaste vertellers. Landschap Overijssel, opgericht in 1932, beheert onder andere het gebied van de Doorbraak. We starten waar de Doorbraak uitmondt in de Exosche Aa en waar men in 2004 met de aanleg is begonnen. Het landschap ziet er zo natuurlijk uit. Alsof het altijd zo is geweest. Maar, na de grote overstroming van Almelo kort na de oorlog toen men met bootjes door de Geraniumstraat voer, was alles erop gericht om het water zo snel mogelijk weg te laten stromen. Nu zorgt de Doorbraak ervoor dat het water langer in het gebied wordt vastgehouden. Deze beek is onderdeel van de ecologische hoofdstructuur tussen Twente en de Sallandse heuvelrug. De veertien bruggen hebben allemaal een ecopassage voor landdieren en vissen kunnen de vijf meter verval vanaf de Lolee overwinnen via vistrappen.

Op diverse plekken staan kunstwerken van Rinus Roelofs. Een soort stalen wikkels van aan elkaar gelaste vlakken die het meanderen van de beek symboliseren. We stoppen even bij de laatst overgebleven es waaronder sporen van bewoning uit 1300 zijn gevonden. Deze rivierduin is ontstaan door het eeuwenlang opbrengen van mest. De weides met gerst en wilde bloemen worden bevolkt door vlinders en insecten. We fietsen verder door deze heerlijke groene long. Het verschil tussen de door Landschap Overijssel beheerde natuurlijke weides met grassen en kruiden en de percelen met eentonig productiegas is goed te zien. Hier dansen geen vlinders in de warme zon. Even verderop ligt natuurgebied het Mokkelengoor, een voormalige pingoruike gevormd in de ijstijd. Het is een ontoegankelijk moeras met een unieke vegetatie door de eeuwenoude plantenresten en zaden. Langs de Doorbraak zijn poeletjes aangelegd waar kikkers en kamsalamanders ongestoord kunnen leven zonder opgegeten te worden door de vissen in de beek. IJsvogels en oeverzwaluwen broeden in de steile oever. Een sfeervol laantje voert ons naar de vogelkijkhut langs een met watermunt begroeide oever en daarna naar de glanzende

waterbuffer Dakhorst. Aalscholvers verzamelen zich in de markante boomgroep in het midden. Industrie en techniek zijn hier helemaal geïntegreerd in de natuur. We fietsen nog een stukje door naar de Exosche Aa die in de Regge uitkomt. Vroeger heette dit het toverslootje: het water had elke dag een andere kleur vanwege de verf die de textielindustrie loosde. Terug naar de Doorbraak die onder het Twentekanaal doorloopt in een bijna vier meter dikke buis. De aanleg heeft een half jaar stil gelegen toen de boren op enorme zwerfkeien stuitten. De kade van het kanaal is hier laag gelaten, zodat herten en andere dieren het kanaal over kunnen zwemmen. De enorme kraan van XL Businesspark steekt fel af tegen de blauwe lucht. Een grote tractor en een vrachtwagen dringen ons naar de berm. We verbazen ons over de plannen voor een nieuw bedrijventerrein in dit prachtige gebied. Wanstaltige blokkendozen en transport in dit vredige landschap. Het past gewoon niet.

Foto Y. Denissen

6 Groene delta van beton?

Vandaag ga ik op pad in het gebied rond de Doorbraak met de klimaatburgemeester van Almelo. Willem Dijkema, schapenhouder, journalist, dichter en klimaatbeschermer, vertelt me over de werkzaamheden aan het Twentekanaal. Het baggeren is zijn laatste fase ingegaan. Met sleepslangen wordt een slibspoor van geheime samenstelling over de bodem gelegd. Zo kan het water niet meer naar het omliggende gebied weglekken. Een van de jonge veehouders die we onderweg ontmoeten heeft het behoorlijk moeilijk. Eerst maakte de lekkage vanuit het kanaal zijn land onbewerkbaar. Daarna verrees zonder aankondiging een grote zwaai kom op zijn grond. Noodzakelijk voor de vrachtschepen die laden en lossen bij XL Businesspark. En nu drukken de plannen voor XL Businesspark 2 hem letterlijk van zijn erf. Hij raakt alles kwijt wat hij eigenhandig heeft opgebouwd. Heeft Almelo ergens anders ruimte voor zijn bedrijf?

De gemeenteraad wil de prachtige groene delta van de Doorbraak opofferen voor enorme blokkendozen omgeven door beton. Almelo, kampioen tegelwippen (u weet wel, die fleurige plantjes in het trottoir) wordt kampioen beton storten. Dui-zen-den vierkante meters beton. Willem heeft er een treffend gedicht over geschreven. Er zijn nog wel een paar probleempjes op te lossen. Waar moeten alle dozenpakkers, transporteurs en techwerkers wonen? In Almelo is al woningnood. Waar laten we het water dat op de gebouwen en de bestrating valt? Pompen we dat in het kanaal? Of strepen we een paar kavels weg tegen een waterberging? Wie gaat dat betalen? Wat doen we met de hoeveelheid stikstof die bij de bouw ontstaat? Die moet omlaag in plaats van omhoog! En hoe gaan we die kolossale dozen inpassen in het landschap? Inpassen kan helemaal niet. Dat past totaal niet bij de kleinschalige omgeving van de delta waar de Doorbraak zo lieflijk doorheen meandert. De oplossing lijkt simpel: verstop de dozen achter een metershoge wal zodat je ze niet ziet. Uitzichtloos buiten wonen. Uniek voor Almelo. En dan de vraag die nooit iemand stelt: wat bieden we de flora en fauna op de huidige plek?

Als we kijken naar de gevels op het XL Businesspark luidt het antwoord: niets! Eindeloze, kale wanden. Nergens een geschikt, koel plekje voor vleermuizen en vogels om te nestelen. Scholeksters die uit arren moede op de daken een nest maken broeden tevergeefs. Hun kuikens sterven van de dorst, omdat daarboven geen waterpoeltjes zijn. En op de grond is het niet anders. Grijs beton met hier en daar een strookje kaal gras en één rij stadsboompjes. Geen weelderig groen en bloemen met insecten en vlinders. Dus ook niets om te eten.

In Almelo woont een graaf. Die ziet wel het nut van groen. Dat zie je aan zijn bezittingen in en rond de stad. En de familie Ten Cate beschermt de westelijke groene long. En de groene delta van de Doorbraak? Kan die gewoon weg? Raadsleden van Almelo, respecteer de grenzen van je stad. Stop de doorgeschoten expansiedrift van de kanaalsprong en laat de groene delta van de Doorbraak met rust!

Foto Y. Denissen

GEDICHT van Willem Dijkema

Ik zag

Lopend over t Tuinpad van Overijssel

Zag ik koeien grazen,

Schapevrededen herkauwen,

Varkens knorren

Halmen wuiven.

Ik heb ze gezien

Boeren over hun akkers

Kijkend naar t vee en gewas

Daar rondom Bornerbroek

T was er goed op t platteland.

De zon kwam op boven de einder

En verdween aan d'andere kant

't levensritme volgde de natuur

Bij ons en bij onze buur.

Ik zie

Nu, zie ik geen vee meer grazen

Of herkauwende schapen.

Varkens ..... waar?

Halmen treuren

Boeren kijken nu triest

tegen metershoge damwandprofielen

Buren zijn nu muren

Bornerbroek ligt verder van Almelo dan ooit

De zon komt er later op

Achter grote blokkendozen

Verdwijnt niet meer aan de horizon

't is zuur, heel zuur.

7 Het wordt hier nooit meer donker

Al een aantal keren heb ik geschreven over het groene buitengebied ten zuidwesten van Almelo. Ik raak er niet op uitgekeken en besef hoe belangrijk dit gebied voor ons allen is. Nu laat ik bewoners aan het woord. Hoe ervaren zij dit gebied en wat betekenen de plannen van de gemeente Almelo voor de aanleg van nog eens 75 hectare blokkendozen voor hun deur? De kanaalsprong heeft immers direct invloed op hun dagelijkse leefomgeving. Ik ben te gast bij de familie Bokdam. Hun huis ligt in een oase van groen. In de achtertuin is het net zo rustig als vroeger bij ons thuis toen we nog niet werden geplaagd door het verkeer op de N35. Alleen de muggen (heerlijk voer voor de vogels!) zijn net zo vervelend. Louis verwacht dat zij in de toekomst het meeste last zullen hebben van de felle lampen van de bedrijven op het nieuwe XL Businesspark 2. Het is echt niet normaal hoeveel licht er van XL Businesspark 1 af komt! Nu al trekt hij de gordijnen in de woonkamer dicht. Straks komt het businesspark duizend meter dichterbij, tot net achter de Doorbraak.

Louis, zijn vrouw en hun kinderen wonen al lang in het gebied en zijn gehecht aan de groene en rustige omgeving. Louis houdt zich beroepsmatig bezig met de aanleg en onderhoud van groenvoorziening. Hij vindt het jammer dat het merendeel van de bedrijven op XL Businesspark 1 niet de verplichting is opgelegd om een groendak dan wel groene gevel te realiseren om het meer in te passen in het omliggende terrein.

Vergroening was een issue op XL1, maar er is weinig van terecht gekomen. Er ligt veel beton en asfalt en dat geeft hittestress. De Doorbraak is de grens van XL1. De komst van de Doorbraak heeft best veel impact gehad op de eigenaren van gronden langs de beek. Zij raakten landbouwgrond kwijt die voor natuur bestemd werd, omdat die zó belangrijk was (en is!). En nu kan het gebied tot aan de Doorbraak gewoon worden volgeplempt met beton, wat grote negatieve gevolgen heeft voor diezelfde natuur. Onvoorstelbaar! Voor wie wordt XL2 eigenlijk aangelegd? Voor bedrijven uit het buitenland met werknemers uit het buitenland? Wat schieten de Almeloërs hiermee op?

Met de komst van XL Businesspark 2 wordt de buurt gehalveerd. Als je een leven lang met mensen hebt opgetrokken, dan heeft verplicht verhuizen veel impact. Louis en andere zogeheten Blijvers die zicht hebben op XL1 hebben regelmatig gesprekken met het bureau dat kijkt naar de ruimtelijke inpassing van XL2. Zo hopen ze nog een beetje invloed te kunnen uitoefenen. Lage bedrijfspanden aan de buitenrand, geen verlichting aan de buitenrand en een hoge wal met bomen ervoor, zodat hinderlijk licht minder zichtbaar is. Hoe groot is de kans dat Almelo hierin meegaat? "Je kunt iets maar één keer onherstelbaar fout doen", zegt zijn vrouw veelbetekenend.

XL Businesspark 1 vanaf de Entersestraat

Foto: Noa Lohuis Fotografie Bornerbroek

8 Communicatie is van levensbelang

Op een mooie nazomer dag zit ik aan tafel met Henk van der Aa. Door het grote raam zien we een levendig schouwspel van wel twintig soorten vogels in zijn bosrijke tuin. Henk is een groot natuurliefhebber en beschermt al twintig jaar kwetsbare uilensoorten, en tegenwoordig ook torenvalken, bij 'Stichting de Katoelenkickers' (spreek uit: kat-oel'n-kickers). In drie gemeenten verzorgen de vrijwilligers bijna zeshonderd uilenkasten. En met hun kennis en ervaring kunnen ze helpen om problemen op te lossen als iemand bijvoorbeeld een oude, door uilen bewoonde schuur wil vervangen. De uilenwerkgroep is begonnen rondom Hoge Hexel en heeft zijn werkterrein uitgebreid, o.a. naar het gebied ten zuidwesten van Almelo waar XL Businesspark 2 is gepland. Henk vertelt aan de hand van een eenvoudig voorbeeld welke effecten ingrepen in het buitengebied hebben op de flora en fauna. Het veranderen van vijf kilometer fietspad in een twee meter bredere fietssnelweg betekent dat de natuur definitief 10.000 m² leef-, rust- en foerageergebied kwijtraakt. Duizenden dieren en planten worden verdreven. Een ogenschijnlijk lichte verstoring heeft een gigantische invloed op de flora en fauna. Uilen vormen paartjes die vaak hun hele leven in hetzelfde territorium verblijven. Het lijken wel Twentenaren op Oale Groond. Met hun territoriale roep bakenen ze hun leefgebied af. Zo kun je 's avonds laat al wandelend horen waar uilen in die omgeving hun leefgebied hebben. Jonge uilen die het nest verlaten zoeken bij voorkeur binnen niet al te grote afstand een vrij stekje. En indringers worden met luide roep tijds gewaarschuwd dat ze beter weg kunnen blijven. Deze vorm van communicatie is van levensbelang. Verder hebben uilen een open jachtgebied nodig waar ze elke nacht meerdere muizen en andere prooiën vangen. Kerkuilen en steenuilen nestelen graag in de nok van oude boerderijen en schuren. Doordat geschikte plekken verdwijnen dient de uilenkast steeds vaker als woning. De aanleg van een bedrijventerrein in agrarisch gebied is funest voor uilen. In de gemeente Rijssen-Holtten heeft de uilenwerkgroep het effect van zo'n grote ingreep gecompenseerd door in de naaste omgeving geschikte nestgelegenheden te bieden en zal dat

gedurende vijf jaar monitoren. Nu al blijkt dat uilenkasten ophangen in een willekeurige omgeving niet werkt. Er komt geen uil in als de flora en fauna in de directe omgeving verwoest is. Dit geldt trouwens ook voor andere kwetsbare dieren die in het gebied voorkomen. Henk vindt dat besluitvormers interesse en kennis van zaken moeten hebben als ze beslissingen nemen over grote ingrepen in het buitengebied. Zomaar afgaan op resultaten van een onderzoeksbureau is naïef. Hij heeft meegemaakt dat er zich volgens een onderzoeksbureau slechts één uilenpaar in een gebied had gevestigd, terwijl ze met de werkgroep in datzelfde onderzoeksgebied op één avond twaalf bezette territoriums hadden gemonitord! Hun voorstel om nog eens samen 's avonds op pad te gaan werd afgewezen ... Als er een groot project wordt ontwikkeld, moet er eerst een rapport worden gemaakt over de verwachte effecten op flora en fauna. Dit rapport moet bovenop de stapel liggen. Anders ben je te laat.

Vier jonge steenuiltjes in een uilenkast met een grote voorraad muizen

Foto: Henk van der Aa